

יונה פרק ב

א וַיִּמְן ה' דָּג גָּדוֹל, לְבַלַּע אֶת-יוֹנָה; וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעַי הַדָּג, שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת. ב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה, אֶל-ה' אֱלֹהָיו, מִמַּעַי, הַדָּגָה. ג וַיֹּאמֶר, קְרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל-ה'-וַיַּעֲנֵנִי; מִבְּטֹן שָׂאוֹל שְׁוַעֲתִי, שָׁמַעַתְּ קוֹלִי. ד וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה בְּלִבְבַּי יָמִים, וַנְּהַר יִסְבְּבֵנִי; כָּל-מִשְׁבְּרֵיךָ וַגְּלִיךָ, עָלַי עָבְרוּ. ה וַאֲנִי אֶמְרָתִי, נִגְרַשְׁתִּי מִנְּגַד עֵינֶיךָ; אֵד אֹסִיף לְהִבִּיט, אֶל-הֵיכַל קִדְשֶׁךָ. ו אֶפְפוּנֵי מַיִם עַד-נֶפְשִׁי, תַּהוֹם יִסְבְּבֵנִי; סוּף, חֲבוּשׁ לְרֹאשִׁי. ז לְקַצְבֵי הַרִים יִרְדְּתִי, הָאֲרֶץ בְּרַחֲמֶיהָ בְּעָדֵי לְעוֹלָם; וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי, ה' אֱלֹהֵי. ח בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נֶפְשִׁי, אֶת-ה' זְכַרְתִּי; וַתִּבּוֹא אֵלַיךָ תְּפִלָּתִי, אֶל-הֵיכַל קִדְשֶׁךָ. ט מִשְׁמַרְמִים, הַבְּלִי-שׁוֹא--חֲסִדֶּם, יַעֲזֹבוּ. י וַאֲנִי, בְּקוֹל תוֹדָה אֲזַבְּחָה-לְךָ, אֲשֶׁר נִדְרָתִי, אֲשַׁלְּמָה: יְשׁוּעָתָה, ל-ה'. יא וַיֹּאמֶר ה' לְדָג; וַיִּקַּא אֶת-יוֹנָה, אֶל-הַיַּבְשָׁה.

פס א : וַיִּמְן ה' דָּג גָּדוֹל, לְבַלַּע אֶת-יוֹנָה; וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעַי הַדָּג, שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת כיוון שכל הקורה בעולם הוא בהשגחת ה', מינה הקב"ה לווייתן שבלע את יונה (בלווייתן מעוברים מלאכי קדושה גבוהים). הלווייתן בעולמות עליונים הוא מלאך ממונה גבוה מעולם אצילות. כל היקום בנוי כגוף אדם עליון ואישה עליונה, והחיבור ביניהם הוא באזור המח מעבר לעולמות אין סוף והם שולטים על עולמות המח של אדם וחוה בעולמות אינסוף. במח הגדול בצד ימין נמצא מקומו של הקב"ה, ובמח השמאלי מקומה של אמא שכינה עליונה (מלכת השבת והתורה) בשני המוחות הגדולים האלה יש 7 מלאכים עליונים ממונים על אזורים שונים במח, כמו ראייה, שמיעה, מישוש וכד'. כל אחד מהם שולט על 10 עולמות שבכל אחד מן העולמות יש מלאך ממונה – סה"כ 70 מלאכים ממונים בשמים הנקראים גם סנהדרין (כנסת ישראל). מלאכים אלה מצמצמים את עצמם בעולמות והם ממונים על עולמות שונים בגוף האדם העליון, כגון: מלאכים ממונים: מטטרון, מיכאל, גבריאל וכו'. כאשר למעלה כך גם למטה, בעולמות תחתונים יש גם 70 נשמות ממונות הנקראות "שרים", וראשיהם הם בני יעקב ומשפחתו שירדו מצרימה. יעקב אבינו הוא משיח ה' של אותו דור ובניו וצאצאיו הם שרים ממונים. כמו כן נאמר בספר במדבר פרק י"א פס' ט"ז, ובו אומר הקב"ה למשה לאסוף לו 70 איש הידועים כראשי העם גם בעולמות עליונים ותחתונים. הקב"ה מאציל מסמכויות משה בעולמות עליונים על 70 השרים והם מתחילים להתנבא (=הנבואה מתחילה מעולם בינה ומעלה והרואים ברוח הקודש בעולמות תפארת ומטה). הלווייתן הוא אחד הממונים בעולמות אצילות שהם עולמות המח בעולמות אבי"ע, ומקביל למח בעולם אצילות שבעולמות אין סוף, ומקומו של הלווייתן בעולמות אצילות שבעולמות אבי"ע, לכן אומר דוד המלך בתהילים פרק ק"ד פס' כ"ה – כ"ו : "זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אוניות יהלכון – לווייתן זה יצרת לשחק בו". הים גם מסמל את אזורי המח בכדור הארץ כי כדור הארץ הוא ולד עובר של אדם וחוה וכל בריאה בכדור הארץ היא חלק מנשמת אדם וחוה כדי לתקנה, וכן גם את כל החיות, הרמשים, דגים, עופות ובני האדם, לדוגמה: המדוזה, מסמלת כעצב במח המעביר מסרים, ובכדור הארץ היא חלק מנשמת אדם וחוה כדי לתקנם. בספר במדבר פרק י"ב פס' א-ט"ו אומר הקב"ה לאהרון ולמרים: " ? לא-כן, עבדי משה: בְּכָל-בֵּיתִי, נֶאֱמַן הוּא. ח פֶּה אֶל-פֶּה אֲדַבֵּר-בו, וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִידוֹת, וַתִּמְנַת ה' יְבִיט". **פה א'** (=פה אל פה אדבר בו): הוא עולם תפארת שבעולם אין סוף ששם עולם האריות, ושם מונחת נשמת אדם הראשון העליון ברחם אמא שכינה עליונה. **פה ב'**: כנגד נשמת האדם

הראשון בעולם בינה שבעולמות אבי"ע, על כך אומר דוד המלך כי כנגד עולמות המח העליון בעולמות אין סוף, ישנם עולמות המח בעולמות אבי"ע המסמלים את גוף האדם, ובו הלוויתן הנמצא בעולמות האצילות הוא הממונה על עולמות אלה.

ויהי שם הנביא יונה 3 ימים ו-3 לילות = כנגד 3 קווים במלכות: קו ימין, קו שמאל וקו אמצע. כי הנביא יונה נענש על אשר לא ציית לקב"ה, ולכן ירד לעולם נמוך יותר וירידה זו מתבטאת ב-3 ימים ולילות. הימים מציינים חסדים והלילות מסמלים דינים, וכמו כן נס נוסף נעשה כיוון שקיבת הדג לא עיכלה את יונה, שהרי הוא נשאר שלם בגופו, וכן נס נוסף הוא שבקיבת הדג נמצא אדם שצריך גם להתפלל לבוראו מתוך מעי הדג. כי בדרך כלל במעי הדג יש מיצי עיכול המעכל כל מאכל שבלע הדג. בדג זה לא נוצרו מיצי עיכול כדי לא לעכל את יונה הנביא.

פס ב-ג : **ב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה, אֶל-ה' אֱלֹהָיו, מִמְעֵי הַדָּגָה. ג וַיֹּאמֶר, קָרָאתִי מִצְרָה לִי אֶל-ה'--וַיַּעֲנֵנִי; מִבְּטֶן שָׂאוֹל שְׁוַעֲתִי, שְׁמַעַתְּ קוֹלִי. . .** כאשר נמצא יונה במעי הדג מתפלל הוא ל-ה', כי הוא יודע שהקב"ה נמצא בכל מקום ויוכל להושיעו מכל צרה וכן דברי דוד המלך בתהילים פרק קלט פס ז-יב: "אנא אלך מרוחך, ואנה מפניך אברח, אם אסק שמים שם אתה, ואציעה שאול הינך, אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים, גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך". לו הנביא יונה היה שוקד היטב על התורה ועל ספר תהילים היה מגלה בפס' זה כי אין לברוח כלל, אלא לנסות לבטל את הגזירה כפי שלומד כל נביא על ידי מלאכי עליון כיצד לבטל גזירה מכל סוג שהוא הבאה על העולם, ולכן אומר דוד המלך בתהילים פרק מ פס ב-ג: "קווה קווייתי ה' ויט אליי וישמע שוועתי ויעלני מבור שאון מטיט היוון ויקם על סלע רגלי כונן אשורי".

פס ד : **וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצֹּלָה בְּלִבֵּב יָמִים, וְנֹהַר יִסְבְּבֵנִי; כָּל-מִשְׁפָּרֶיךָ וְגִלְיָד, עָלַי עָבְרוּ יוֹנָה הַנְּבִיאַת מֵתָאֵר אֶת הַשְּׁלֹכְתוֹ לְמִצּוֹלוֹת יָם כַּשְּׁכַל הַגְּלִילִים סוֹבְבִים אוֹתוֹ, וְכֵן עַל נֶס נוֹסֵף הִיא שְׁבַסְעָרָה הַגְּדוּלָה הַזֹּאת יוֹנָה אֵינוֹ טוֹבֵעַ כֻּלָּה, אֲלָא כִּבְר בְּנִפְלִיתוֹ נִבְלַע עֵי"י הַדָּג שֶׁכֵּבֵר הַמִּתִּין בְּמִקּוֹם לְפִי פְקוּדַת הַקֶּב"ה, וְכִפִּי שֶׁאֵמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּתִהִילִים פֶּרֶק פֶּט פֶּס י': "אתה מושל בגאות ים בשוא גליו אתה תשבחם" (תשקיטם).**

פס ה : **וַאֲנִי אִמְרָתִי, נִגְרַשְׁתִּי מִנְּגֹד עֵינֶיךָ; אֲךָ אוֹסִיף לְהַבִּיט, אֶל-הֵיכַל קִדְשֶׁךָ יוֹנָה הַנְּבִיאַת הַרְגִישׁ כִּי גוֹרֵשׁ מֵעוֹלְמוֹת עֲלִיוֹנִים (עולמות העיניים) שנאמר "נגרשתי מנגד עיניך", אך למרות זאת על אף היותו בבטן הדג מוסיף הוא לראות מתוך מעי הדג ובחזיון את היכל ה' העליון, שנאמר: "אך אוסיף להביט אל היכל קודשך", כלומר הקב"ה הראה לו בחזיון את היכל ה', ולכן ברגע שיונה רואה את החזיון מבין הוא שניתן לו פתח לבקשת מחילה ותשובה. כי בית המקדש משמש כמקום חרטה ובקשת סליחה על ידי קורבנות ותפילות.**

פס ו : **אֲפֹפוּנֵי מַיִם עַד-נַפְשִׁי, תְּהוֹם יִסְבְּבֵנִי; סוֹף, חָבוּשׁ לְרֹאשִׁי יוֹנָה הַנְּבִיאַת מֵתָאֵר אֶת קִשְׁיֵוֹ בְּמַעֵי הַדָּג בְּדוּמָה לְדוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁאֵמַר בְּתִהִילִים קִטֹּז פֶּס' ג, וְכֵן בְּפֶרֶק יח בְּתִהִילִים: "אפפוני חבלי מוות, ומיצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא". משום שיונה הנביא ירד לדרגות נפש עקב הסירוב לקב"ה, שנאמר: "אפפוני מים עד נפש" (עולם עשייה), וכפי שאמר דוד המלך בתהילים פרק סט פס' ב-ד: "הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש טבעתי ביוון מצולה, ואין מעמד באתי במעמקי מים ושיבלת שטפנתי", יונה הנביא ממשיך לתאר את מצוקותיו כאשר העשב הגדל בים המסמן את הסוף, ככתוב: "סבבוני סוף חבוש לראשי", העשב החבוש לראשו צף על המים ומסמל את חיבורו לעולמות עליונים, דרך הראש שהם עולמות הראש ולמרות שירד לעולמות תחתונים במעמקי התהום, וכל זה מראה כי הקב"ה נותן לו דרך לחזור בתשובה.**

פס ז : **לְקַצְבֵי הַרִים נִדְתִּי, הָאֶרֶץ בְּרַחֲמֶיהָ בְּעֵדֵי לְעוֹלָם; וַתַּעַל מִשַּׁחַת חַיִּי, ה' אֱלֹקֵי הַנְּבִיא יוֹנָה**
מבכה את גורלו על כי ירד לעולמות תחתונים (עשייה), שנאמר: "לקצבי הרים ירדתי", ונראה כי
עקב הירידה לעולמות תחתונים תסגור הארץ את בריחיה, והוא יישאר בעולמות הנפש ללא
אפשרות לתקן את שעשה בגלגול זה, אך הקב"ה לא נתן לו ליפול, ככתוב: "ותעל משחת חיי ה'
אלוקי", כלומר הקב"ה הורה לו דרך תשובה, וכן יתקן את הנפילה כי אחרת אדם הנמצא בעולם
הנפש אינו יכול להיות נביא, כי הוא צריך להזדכך לפחות עד עולמות בינה כי משם מקבלים סתרי
תורה ותחילת לימוד התורה לשמה, וכן הבנת הנבואה מה שיהיה לעתיד לבוא דרך הלימוד
בביה"ס לנביאים בעולמות עליונים, כנאמר בישעיהו פרק נ' פס' ד': "ה' נתן לי לשון לימודים...
בבוקר בבוקר יעיר לי אוזן לשמוע כלימודים".

פס ח : **בַּהֲתַעֲטַף עָלַי נֶפְשִׁי, אֶת-ה' זָכַרְתִּי; וַתָּבוֹא אֵלַיךְ תִּפְלָתִי, אֶל-הַיִּכַל קִדְשֶׁךָ** כאשר הקב"ה
לא סגר בבריחים (=עורלות קליפות) את יונה הנביא בעולמות הנפש, שנאמר: "בהתעטף עלי נפשי
את ה' זכרתי", ומכאן מתחילה התפילה להגיע אל היכל ה', וכפי שנאמר בפסוק ה': "אך הוסיף
להביט אל היכל קודשך". וקול התפילה הופך לאותיות המגיעות להיכל הקודש העליון וככתוב
בבראשית פרק כב פס' יד: "ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה".

פס ט : **מִשְׁמַרְיִם, הַבְּלִי-שְׂוֹא-חֲסָדִים, יַעֲזֹבוּ** עובדי ע"ז שהיו בספינה עוזבים בעקבות האירוע את
אלוקיהם, שנאמר: "משמררים הבלי שווא", הם מבינים שאלוקיהם אינם עוזרים להם, ככתוב:
"חסדם יעזבו".

פס י : **וְאֲנִי, בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה-לָךְ, אֲשֶׁר נִדְתִּי, אֲשַׁלְּמָה: יְשׁוּעָתָה, ל-ה' יוֹנָה הַנְּבִיא אוֹמֵר**
בקול תודה אזבח לך שלמי תודה תמורת הצלתי ע"י הקב"ה, כלומר כאן מדובר על שלמי תודה
ושלמי נדבה (נדרים).

פס יא : **וַיֹּאמֶר ה', לְדָג; וַיִּקָּא אֶת-יוֹנָה, אֶל-הַיַּבְשָׁה** לאחר בקשת הסליחה חוברו עולמות עליונים
ותחתונים בעולמות הנביא יונה, ומלמדנו סיפור זה כי הדג שהוא בעל חיים נשמע לציווי ה' בעוד
שיונה סירב בתחילה (והסיבות נתנו בתחילת הספר) להישמע להוראות הקב"ה.